

Avløpsslam og regelverk

- hva og hvordan skal vi gjøre dette?

(Røpe-alarm: samarbeid!)

Driftsassistansen i Oppland , 24. april 2024

Arne Haarr, Norsk Vann

Mer avløpsrensing – mer slam

Miljømyndighetene skjerper praksis mht håndheving av krav til:

- Sekundærrensing
- Nitrogenfjerning i Oslofjordens nedbørfelt

Medfører behov for store investeringer og ...

- mer slam
- behov for flere behandlingsanlegg over hele landet – underkapasitet i dag

Slamhistorikk

Norsk Vann

Informasjon

Bruk av avløpsslam

Til nytte på land

– avløpsslam i jordbruk og grøntanlegg

Slam og slambruk har hatt en skiftende historie i Norge. Dersom du ønsker mer kunnskap om avløpsslam fra de kommunale rensanleggene, gir denne brosjyren en kort innføring i hva slam er, om nyttevirking, om bruksområder og hva du må ta av forhåndsregler dersom du ønsker å bruke slam på jord. Bruk av slam er en miljøvennlig resirkulering av ressurser.

 Norsk Vann

Bedre

Nr. 4 2016 • 10. årgang

gardsdrift

Kombinerer hydrostat og powershift
Side 34

Tysklands beste maskinforhandler
Side 34

200 tonn i fjøs fra 1975
Side 62

Trygt med slam,

men krever oppfølging

Side 63

 Norsk Vann

Risikovurdering av avløpsslam

Vitenskapskomiteen for miljø og mattrygghet (VKM)

- Arbeider på oppdrag for forvaltningen
- Uavhengige eksperter
- Risikovurdering av avløpsslam 2009: slam er trygt i Norge
- Ny risikovurdering startet (høst 2023 - desember 2025)

Slammengder i Norge

SSB 2022:

Disponert mengde slam 125.317 tonn TS

Total mengde brukt: (inkl. grøntareal,
jordprodusent, toppdekke) 113.575 tTS (91%)

Herav til jordbruksareal 71.505 tTS (55%)

Avsetningsforhold for slam

Østlandsregionen:

- Mye åpenåker-areal (korn)
- Behov for organisk gjødsel
- Jevnt god etterspørsel i landbruket
- Men - klimaendringer gir mer ustabile kjøre- og spredeforhold – hele året
- Økt behov for fleksibilitet og lagerkapasitet

Avsetningsforholdene - II

Øvrige Norge:

- Lite åpen-åker-areal
- Lite behov for organisk gjødsel
- Noe jordproduksjon

Fortsatt usikkerhet om rammebetingelsene –
gjødselvarereforskriften – revisjon påbegynt 2010

Nasjonal strategi for behandling og disponering av avløpsslam

Slamstrategi

- Hovedmålet med slambehandling og slamdisponering i Norge skal være at slammet sees på som en ressurs og inngår i den sirkulære økonomien, hvor alle stoffer av verdi (nyttestoffer) resirkuleres og brukes på nytt.
- Innholdet av stoffer med negativ effekt på mennesker, dyr, planter og mikroorganismer skal reduseres til et akseptabelt nivå. Både slambehandling og slamdisponering skal være bærekraftig.

Resirkulering av nyttestoffer - I

Karbon

- Lett nedbrytbart karbon
 - Biogass – utnyttelse avhengig av markedet
- Tungt nedbrytbart karbon
 - Jordforbedringsmiddel
 - Biokull

Resirkulering av nyttestoffer - II

Fosfor

- Slam fra kjemisk felling (med kalk i slambehandlingen)
- Slam fra kjemisk felling (uten kalk i slambehandlingen)
- Biogassanlegg for slam uten fellingskjemikalier: Gjenvinning som struvitt
- Fra monoforbrenningsanlegg for slam: Gjenvinning som fosforsyre eller kalsiumfosfat fra asken

Resirkulering av nyttestoffer- III

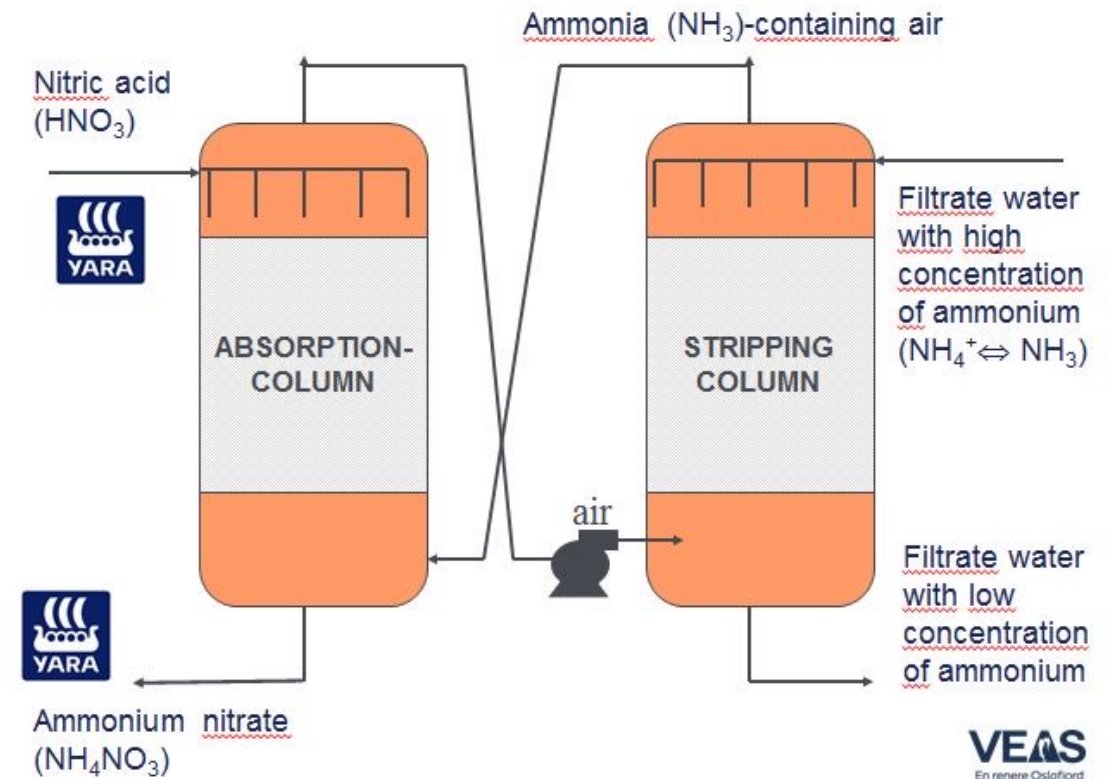
Nitrogen

- Gjenvinning av nitrogen fra rejektivann

Mikronæringsstoffer

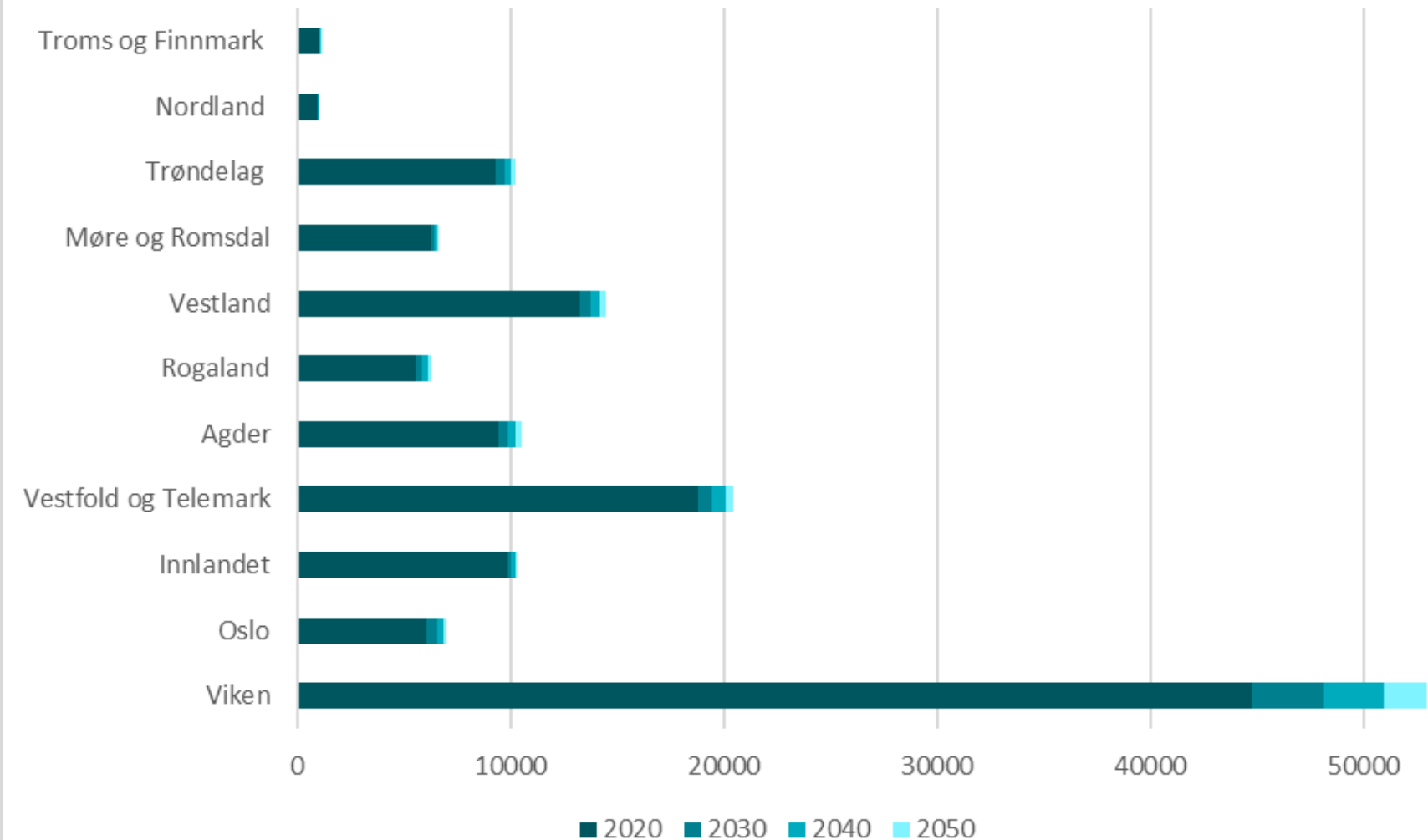
Mellomprodukter fra biogassprosessen

- Organiske syrer, biopolymerer

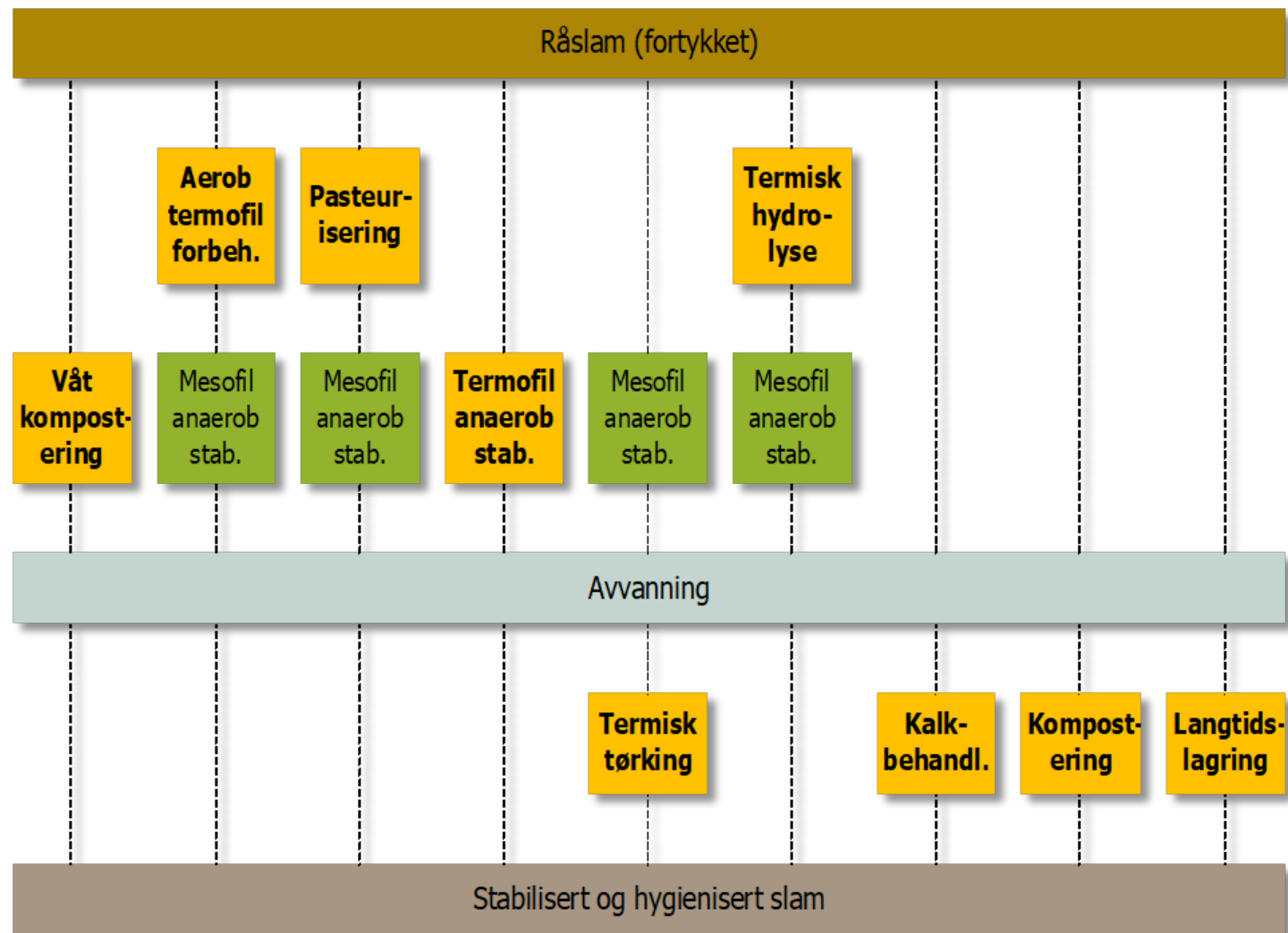

Circulary.eu

Fremtidige slammengder disponert (tonn TS/år)

Mengde avløpsslam disponert i 2020 og antatte mengder i 2030, 2040 og 2050.

Slambehandlingsmetoder som kan gi et stabilisert og hygienisert slam, basert på validering av metodene mhp inaktivering av parasittegg (*Ascaris suum*). De gule boksene utgjør hygieniseringstrinnet for hver metode.

Behandlingsteknologier - I

Systematikk som er brukt i rapporten:

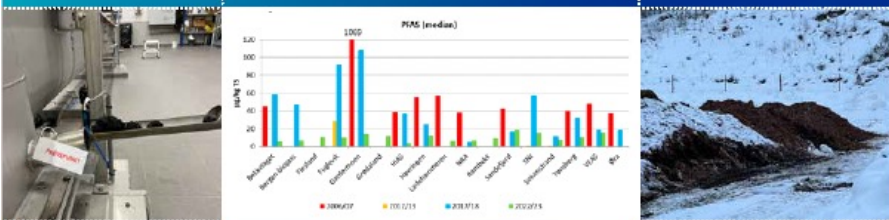
- Beskrivelse av teknologi
- Anvendelsesområde
- Resirkulering av nyttestoffer (N, P, organisk materiale)
- Anaerob stabilisering (biogassanlegg)
- Aerob, termofil forbehandling + anaerob stabilisering
- Pasteurisering + anaerob stabilisering
- Termisk hydrolyse i kombinasjon med anaerob stabilisering
- Anaerob stabilisering + termisk tørking
- Kompostering (storråske, med/uten lufting, reaktor)
- *Langtidslagring og enkel råskompostering*

Behandlingsteknologier - II

Termisk destruksjon

- Pyrolyse – biokull*
- Forbrenning: samforbrenning, eller monoforbrenning. Må være monoforbrenning dersom fosforgjenvinning fra aske-rest

- Resultater fra undersøkelsen i 2022/23

- Finansiert av Norsk Vann og Miljødirektoratet
- Deltagende anlegg dekker analysekostnadene
- Gjennomført av:
 - Liv Bruås Henninge, COWI
 - Line Blytt, Norwaste AS
- Kommer straks i Norsk Vann sin bokhandel

Eliminering av skadestoffer

Aktuelle kilder:

- sigevann eller påslipp fra deponier
- flyplasser, brannøvingsfelt
- Septikslam
- påslipp fra virksomheter (industri, vaskerier/renserier mm)

Fylke	Areal med korn og oljevekster (dekar)
Oslo og Viken	1.369.062
Innlandet	684.951
Vestfold og Telemark	306.081
Agder	11.290
Rogaland	30.691
Vestland	212
Møre og Romsdal	10.164
Trøndelag	441.827
Nordland	2034
Troms og Finnmark	34
Totalt	2.856.346

Strategier for ulike regioner

1. Områder med god tilgang på jordbruksarealer for kornproduksjon, store slammengder og kort avstand mellom renseanlegg (typisk sentralt Østlandet og Trøndelag)
2. Områder med liten tilgang på jordbruksarealer for kornproduksjon, både store og små slammengder og stor avstand mellom renseanlegg (typisk Rogaland, Vestland, Møre og Romsdal og nordre del av Innlandet)
3. Områder med liten tilgang på jordbruksarealer for kornproduksjon, små slammengder og stor avstand mellom renseanlegg (typisk Nordland, Troms og Finnmark)

Gjødselvarereforskriften

- Revisjon startet første gang 2009
- Regulerer kvalitet og bruk av all organisk gjødsel, inkl husdyrgjødsel, kompost behandlet avløpsslam mm.

Nytt forslag: en gjødselvareforskrift og en gjødselbrukforskrift

Frist for uttalelse
20. juni 2024

Publisert dato
20. mars 2024

Høring ny gjødselvareforskrift

1. HØRING - FORSLAG TIL NY GJØDSELVAREFORSKRIFT

På vegne av Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og fiskeridepartementet sender Mattilsynet forslag til ny gjødselvareforskrift på høring. Ny gjødselvareforskrift omfatter produksjon og omsetning av gjødselvarer. Bruksregler for gjødselvarer er skilt ut i egen forskrift, som er på høring samtidig med denne forskriften. Ny gjødselvareforskrift har en rekke endringer fra gjeldende forskrift. Forskriften gir regler for trygg gjødselvareproduksjon, og er tilpasset de endringene som har vært i markedet med økt interesse for bruk av avfall og biprodukter inn i produksjonen. Vi inviterer alle til å gi sine innspill, merknader og spørsmål til forskriften. Høringen foregår samtidig med høring av utkast til [ny gjødselbrukforskrift](#), som koordineres av LMD.

2. Innledning

Hva trenger vi fra dere?

Vi ønsker innspill på innholdet i forskriften ut fra det som er relevant for dere.

I tillegg ønsker vi innspill om:

- noen av bestemmelsene er uklare eller vanskelig å forstå
- råvarelisten i vedlegg 1 er dekkende for mye brukte råvarer og råvarer med godt kunnskapsgrunnlag
- det er behov for andre overgangsordninger enn de som er med i forslaget.

Vi ber om at dere sorterer tilbakemeldingene kronologisk etter paragrafnummer.

Hva gjelder forslaget?

Forslaget gjelder regler for produksjon, import og omsetning av gjødselvarer av organiske opphav og visse uorganiske gjødselvarer.

Vi vil de første dagene etter utleggingen av høringen jobbe med å forbedre lesbarheten av dokumentet i høringsløsningen, da de ulike nivåene på overskrifter med mer i dokumentet ikke kom tydelig nok frem etter overføring til høringsløsningen.

Hvem gjelder forslaget for?

Forslaget gjelder alle virksomheter som importerer aktuelle gjødselvarer og råvarer. Videre gjelder forslaget de fleste virksomheter som

DET KONGELIGE LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

DET KONGELIGE KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

DET KONGELIGE HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Høringsnotat med utkast til forskrift

20. mars 2024

Forslag til ny forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

(gjødselbrukforskriften)

Geir Pollestad (Sp), landbruks- og matminister

Som hovedregel må gjødsling skje fra 15. februar til 1. november. Nå krympes tidsvinduet.

JON INGERMUNDSEN

Drittpakken til Pollestad ble bedre enn fryktet for bøndene

LANDBRUK: Rogalandsbønder fryktet langt verre innstramning enn den gjødselsforskriften som landbruks- og matminister Geir Pollestad (Sp) nå foreslår.

Geir Søndeland
geir.sondeland@aftenbladet.no

Rogaland Bondelag fryktet dramatiske utslag av et for stramt regime: Færre dyr, store ekstra-kostnader, drittekspert til andre fylker – bønder som vil gi seg tidligere.

Nå konstaterer Bondelaget en betydelig innskjerping som blir krevende, men at forslaget ikke er så strengt som bøndene hadde grunn til å frykte.

Fryktet verre

– Hvordan vil dette slå ut økonomisk for den typiske rogalandsbønder sør for Boknafjorden?

– Dette forslaget vil gjøre at en del bønder må sikre seg mer spredningsareal og bygge mer lager for gjødsel. Det vil også sette en stopper for bønder som har planlagt større utbygginger. Likevel er forslaget bedre enn det vi hadde grunn til å frykte, svarer Ståle Hustoft, styreleder i Rogaland Bondelag.

Han tror dagens produksjon kan opprettholdes, men spår en brems eller stopp i ytterligere forsetting av husdyrene i Rogaland.

Han mener det nye regimet vil utløse store mengder papirarbeid både for bønder og kommuner, men legger til grunn at forbrukeren – i utgangspunktet – ikke blir berørt.

– Vil dette påvirke matvareprisene i butikker i merkbar grad?

– Det er kjøpmennene som setter pris i butikker ut fra forbrukerens kjøpekraft. Det som er lagt fram nå, vil ikke gi høyere priser i butikker, fastslår Hustoft. Han legger til at regjeringens nye strategi for økt selvforsyning vil gi forbrukeren tilbud om kortreist, norsk mat i større grad enn i dag.

Egen vri for Rogaland

Rogaland Bondelag ser flere eksempler på at fagmiljøet i Rogaland er blitt lyttet til. Pollestadets departement påpeker at Rogaland har høyere avlinger enn i resten av landet og strammer mindre inn for Rogaland enn i resten av landet.

Rogalandsbønder er på mange måter fosforkongene og har pusket grensene i forhold til resten av landet. Husdyrgjødsel har mye fosfor og andre næringsstoffer. Samtidig kan det bli mer dritt enn det planter trenger.

Overgjødsling med fosfor kan svekke vannkvalitet og natur-

mangfold og gi algeoppblomstring i vassdrag.

– Regelverket så langt har ført til at fosfornivået i jord og vann har steget

i store deler av jordbruksområdene i Norge. For mye fosfor gir algevekst, og vi har ikke nådd målene for vannkvalitet og vannmiljø, sier klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen i en pressemelding.

Nå skal trenden snus:

- Regjeringen går bort fra minstekrav om spredningsareal og over til en fosforgrense.
- Rogaland får en høyere fosforgrense enn resten av landet, men det skal strammes til i løpet av åtte år.
- Det legges også opp til en alternativ, balansert modell for fosfor og avlinger. Dette gir et høyere tak, men strengere krav til papirarbeid, tilsyn og kontroll.
- Grennsaksdyrking unntas fra fosforgrensene.
- Som hovedregel må gjødsling i dag skje fra 15. februar til 1. november. Nå krympes tidsvinduet ned til 1. mars-1. september.
- Dette utløser behov for større lagerplass til gjødsel for å ha nok plass fram til neste vår. Derfor legger Pollestad opp til snillere frister i Nord-Norge og høyere liggende områder

med særlig sen og kort vår.

• Det legges også opp til søknadsbasert investeringsstøtte.

Lukten av penger

– Blir det litt mindre drittlukt på Jæren nå?

– Nei, det kan jeg ikke love. Drittlukt er uansett lukten av penger, sier landbruks- og matminister Geir Pollestad til Aftenbladet.

– Men går ikke gjødselvolumet ned på Jæren med dette?

– Det er ikke gitt. Ingenting tyder på en kraftig nedgang i dyretallet på Jæren, så dette fjerner ikke gleden med god vårlukt, sier han.

– Gir dette økte kostnader som forplanter seg i dyrere matvarer?

– Jeg tror ikke det blir merkbart i butikken, men det er klart at det blir en kostnad for jordbruket.

»

Ingenting tyder på en kraftig nedgang i dyretallet på Jæren, så dette fjerner ikke gleden med god vårlukt.

Geir Pollestad (Sp), landbruks- og matminister

– Hva blir den økonomiske konsekvensen for den jevne rogalandsbønder?

– Det er litt vanskelig å si. Det vil komme fram tydelig i høringen. Økt behov for gjødsellagerer koster, og det vil ha an konsekvens for dem som ikke klarer å skaffe seg nok arealer å spre på, svarer han.

Mye dritt og korte avstander gir Rogaland et stort potensial innen biogassanlegg. Departementet håper på bedre måter å håndtere gjødseloverskuddet på, men påpeker at finansieringen av løsningene må skje i fellesskap.

– Vil du kompensere bønder som får store millionkostnader ved ombygging?

– Vi skal gi støtte til større gjødsellager. Så trenger vi å se på hele situasjonen rundt biogass. Der er det ikke klar gode nok ordninger for å få realisert potensialet, sier han.

– Hva med miljøeffekten?

– Dette vil redusere klimautslippene og gi mer liv i elver, bekker og vann enn i dag. Det er allerede gjort en veldig god jobb i Rogaland på dette. I dag er det fisk i mange elver som det ikke var fisk i da jeg ble født.

Høringsfristen er 20. juni, og de nye reglene vil etter planen tre i kraft 1. januar 2025.

Stavanger Aftenblad
22 mars 2024

Gjødselbrukforskrift – viktigste endringer

Generelt: spredemengder skal tilpasses gjødslingsbehovet

- Fosfor:
 - Maksimal mengde 25 kg P/daa over 10 år.
 - Ikke tillatt å spre avløpsslam på jordbruksareal med et P-AL nivå på 14 eller høyere.
 - Innhold av plantetilgjengelig fosfor i avløpsslam skal telle med i fosforkvote.
- kan tilføres inntil 2,8 kg plantetilgjengelig fosfor/daa/år. Gradvis reduseres til 2,3 kg fosfor/daa/år.
- I nedbørfelt der vannforekomsten ikke oppfyller målene i vannforskriften eller står i fare for å få forverret tilstand, kan myndigheten stille strengere krav.
- Spredetidspunkt for organiske gjødselvarer foreslås fra 1. mars – 1. september

Gjødselbrukforskrift – viktigste endringer - II

- Departementene foreslår at det gis nye regler om avløpsslamprodukter med varebetegnelsen sterilisert avløpsslam. Dette medfører at der det er brukt produkter med varebetegnelsene avløpsslambasert gjødsel med særskilte bruksvilkår eller sterilisert avløpsslam kan det dyrkes grønnsaker, poteter og bær og høstes frukt tidligst ti måneder etter siste sprededato.

DET KONGELIGE LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

DET KONGELIGE KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

DET KONGELIGE HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Høringsnotat med utkast til forskrift

20. mars 2024

Forslag til ny forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

(gjødselbrukforskriften)

Spredemengder basert på P-innhold

- Det kan ikke spres gjødsel med avløpsslam på jordbruksareal som har en fosforverdi som viser P-AL på 14 eller høyere. Siste jordprøve kan ikke være eldre enn to år.
- Ved spredning av gjødsel med avløpsslam på jordbruksareal kan det maksimalt tilføres avløpsslam i mengder som inneholder 25 kg/P/daa over en tiårsperiode. Det kan likevel ikke brukes større mengder plantetilgjengelig fosfor enn det som tilsvarer maksimal tillatt fosfortilførsel etter § 20.*

Organiske miljøgifter

Grenseverdier for innhold av organiske miljøgifter, som foreslått av Miljødirektoratet 2021

Organisk miljøgift	Innhold i mg/kg tørrstoff
DEHP	50
Summen av PFOS og PFOA	0,04
PCB7	0,04

Viktigste punktkilder for foreslåtte miljøgifter:
Sigevann, flyplasser og
brannøvingsfelt

EUs Slamdirektiv

Slamdirektivet (1986) – SSD
(implementert gjennom
gjødselvareforskriften)

- Revisjon av SSD - fra 2024/2025?
- Møte EurEau og EU-kommisjonen 18.4.24
- Forbereder EurEaus posisjon og innspill til EU-kommisjonen i tidlig fase av evt. revisjonsprosess

"Preparing for the new Sewage Sludge Directive"
22 April 2024, online

Arne Haarr

LUP-samarbeidet - I

Sammen om slam

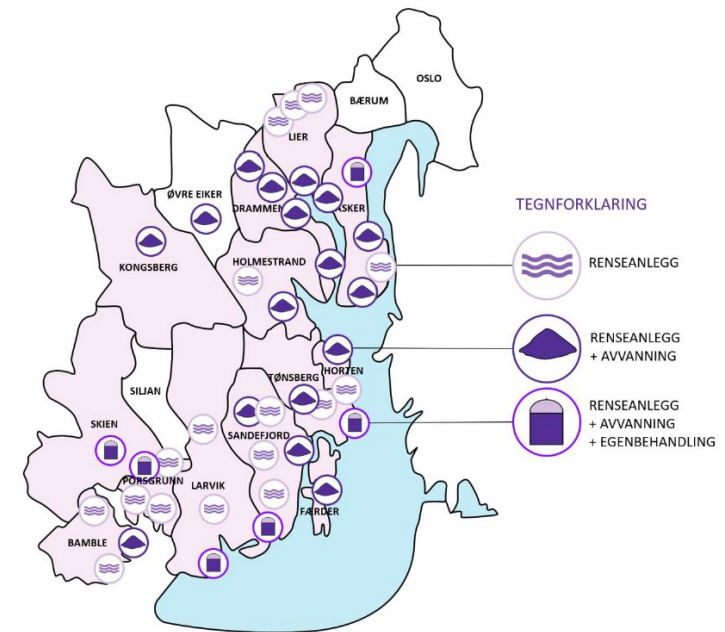
- 13 kommuner i Grenland, Vestfold, Drammensregionen
- Anbefaling, desember 2023:
Etabler 3 regionale anlegg

Last ned rapporten her:

<https://innovativeanskaffelser.no/blogg/viktig-samarbeid-om-slambehandling/>

SAMMEN OM SLAMBEHANDLING

Anbefalinger etter gjennomført markedsdialog

24.november 2023

LUP

Norsk Vann

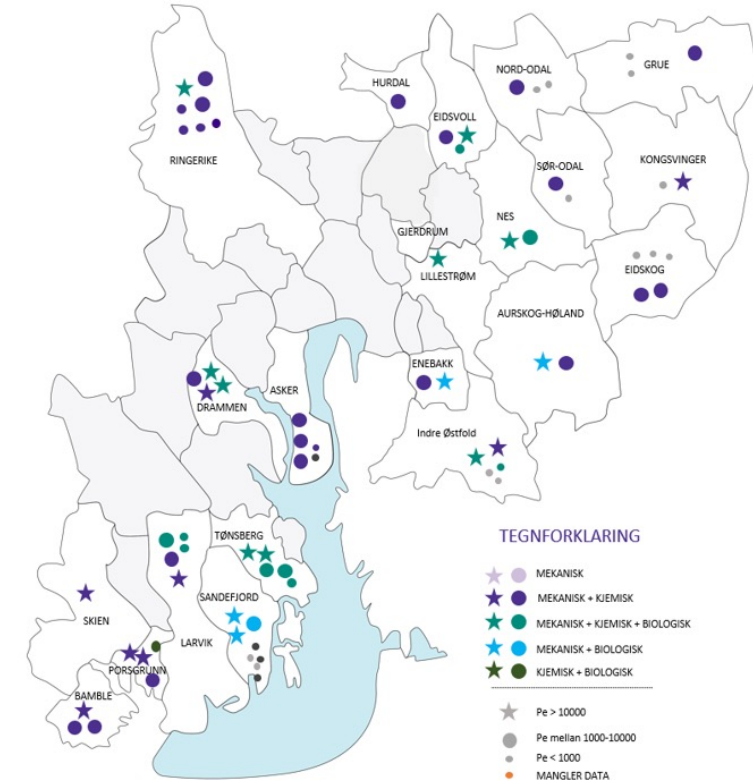
LUP-samarbeidet - II

Fremtidens renseanlegg

- 22 kommuner/IKSer Oslofjord-regionen
- Dialogkonferanse mars 2024
- Én-til-én-møter pågår uke 16-17 med 23 leverandører/aktører
- Mottatt støtte fra Miljødirektoratet

DIALOGKONFERANSEN

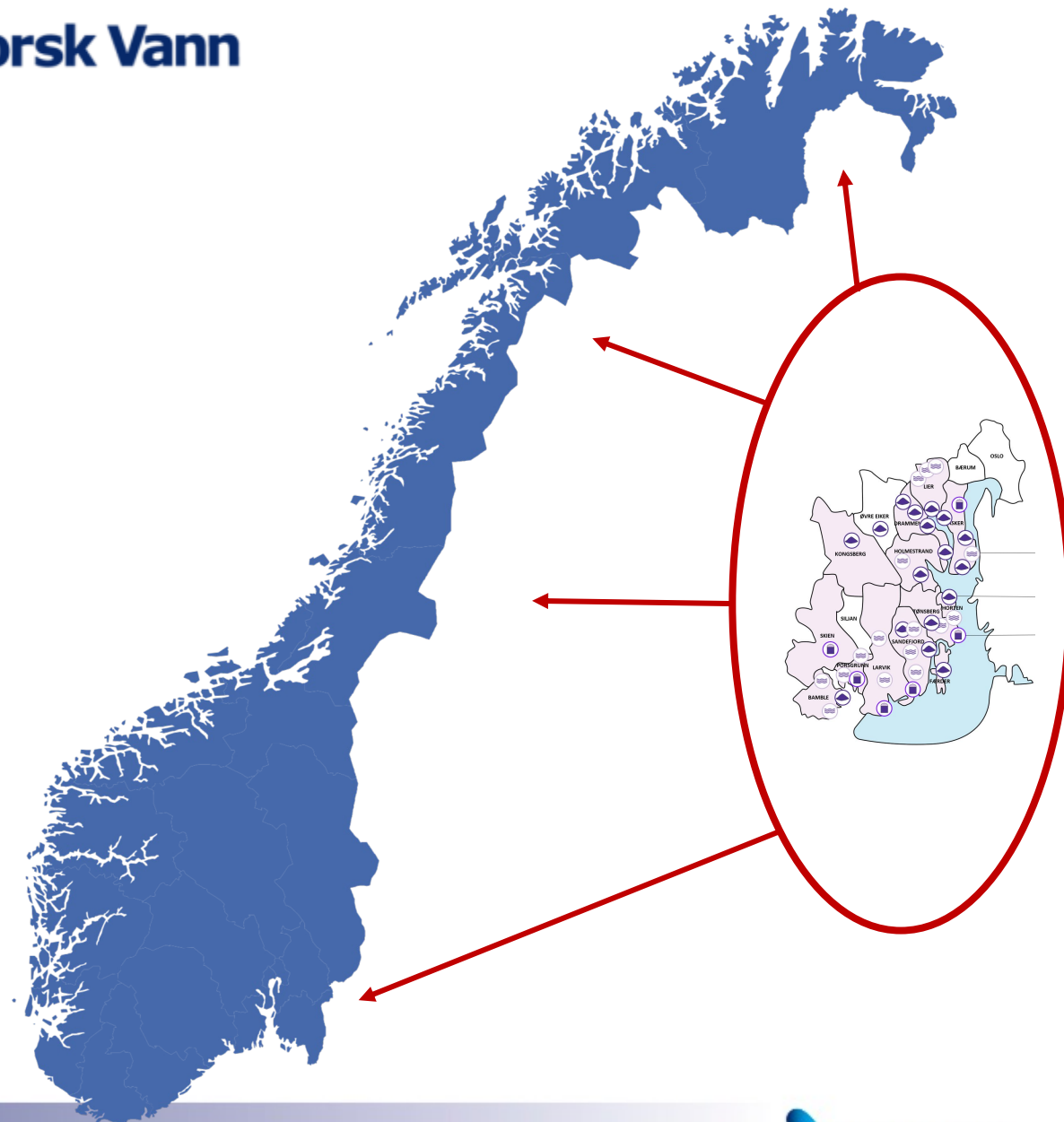
«Fremtidens renseanlegg»

*** Tall renseanleggenes eiere. Ulik rapportering gjør at tallene kan inneholde både dimensjonerende grunnlag for renseanlegg og antall tilknyttede pe til det enkelte renseanlegg*

Nasjonalt agenda

Strategi for «påkobling» av resten av kommune-Norge

LUP-samarbeidet- III

Innlandet

- Norsk Vann og LUP inviterer alle kommuner og IKS i Innlandet til dialog tirsdag 11. juni kl 10 – 14 (15) på Scandic Hotell Hamar
- Videreføre – kopiere – tilsvarende prosess og erfaringer fra foregående (slam og fremtidens renseanlegg)

- Mer informasjon og påmelding til arne.haarr@norsk vann.no senest onsdag 5. juni

Regelverk gjødselvarer og avløpslam – EU

- Fertiliser Products Regulation (FPR) omfatter mineralske og organiske gjødselvarer, som kan handles fritt innen EU/EØS
 - NB: avløpsslam er pt ikke omfattet av FPR, med unntak av struvitt
 - arbeid pågår med å etablere kvalitetskriterier som innlemmer også andre slambaserte produkter
- Slamdirektivet (SD)
 - Fra 1986 – kvalitetskravene forlengst utdatert
 - Innlemmet i gjødselvareforskriften, som har langt strengere kvalitetskrav enn SD
 - Revisjon forventes igangsatt fra 2024/2025
 - Strengere kvalitetskrav må forventes
 - EurEau er på ballen - forbereder innspill og dialog med Kommisjonen

Tidenes avløpssatsing – men ikke glem slammet!

Norsk Vann mener

Avløpsslam | 2018

Utnyttelse av ressursene i avløpsslam

Avløpsslam er et resultat av rensing av avløpssvann fra befolkning og næringsliv. Avløpsslam er rikt på organisk materiale og næringsstoffer som nitrogen og fosfor, og må behandles og utnyttes som en verdifull ressurs.

Avløpsrensing og slam

Formålet i forurensningsforskriftens del 4 om avløp er å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpssvann. I utslippstillatelsene til avløpsrenseanleggene er det derfor satt krav til rensing av avløpssvannet, der organisk materiale og næringsstoffer fjernes fra avløpssvannet for å unngå dårlig vannkvalitet i vassdrag eller sjø der det rensede avløpssvannet slippes ut. Det som renses ut fra avløpssvannet kalles avløpsslam. Slammet gjenbrukes i stor grad som gjødsel og jordfor-

bedringsmiddel i jordbruket og på grønntarealer, etter å ha gjennomgått behandling og kvalitetskontroll i henhold til krav i gjødselvereforskriften.

Kildekontroll og oppstrømsarbeid
I tillegg til viktige ressurser, finnes det også uheldige stoffer som tungmetaller og organiske miljøgifter i avløpssvann. Tidligere var utslipp fra industri den viktigste kilden for tilførsel av miljøgifter til avløpsnett. Takket være en streng regulering og kontroll med hva som kan slippes ut, og et langsiktig arbeid i kommunene

for å fjerne kildene oppstrøms rensesanlegget, er innholdet av uønskede stoffer i norsk avløpsslam svært lavt.

I dag kommer mesteparten av de uønskede stoffene fra diffuse kilder og fra produkter som vi bruker og omgir oss med til daglig, men som vi ikke ønsker i kretsløpet. Norge og EU har strenge reguleringer og ambisiøse mål for å fjerne utskadende stoffer fra produkter. For å opprettholde et trygt og bærekraftig kretsløp av ressurser er det derfor

Avfallshierarkiet

Avløpsslam i avfallshierarkiet
Et avfallshierarki danner et godt utgangspunkt for hvordan vi kan prioritere innsatsen for en sirkulær økonomi basert på ressursene i avløpsslam.

Avfallshierarkiet anvendt for ressursene i avløpsslam

Prioritet 1 – Fjern tilbakke organisk materiale og næringsstoff til jordbruk.
Dersom dette ikke er mulig, f.eks. pga for lang avstand til aktuelle jordbruksområder eller kvalitetskravene ikke er oppfylt.

Prioritet 2 – Gjenvinning av fosfor for utnyttelse i jordbruk.

Prioritet 3 – Avløpsslam til grønntarealer/arealoppbehold.

Prioritet 4 – Forbrenning med energtjenvinning.
Deposering av avløpsslam er ikke tillatt i Norge. Forbrenning av avløpsslam oppnår ressurser som energi og grunnleggende for arbeidet med å tilbakeføre ressursene i kretsløpet.

Avfallsforbygging Hindre at avfallet oppstår

Prioritet 1
Fjern tilbakke organisk materiale og næringsstoff til jordbruk

Prioritet 2
Gjenvinning av fosfor for utnyttelse i jordbruk

Prioritet 3
Avløpsslam til grønntarealer/arealoppbehold

Prioritet 4
Forbrenning med energtjenvinning

Regelverk for avløpsslam – biokull

Fra Mattilsynet:

Vi betrakter biokull av avløpsslam som avløpsslam. Det vil si at det vil få samme restriksjoner som avløpsslam.

Dette følger av en tolkning av slamdirektivet sammen med det nye EU regelverket på gjødsel. Dersom EU kommer med en tolkning som sier noe annet vil vi vurdere det på nytt.

Fosfor

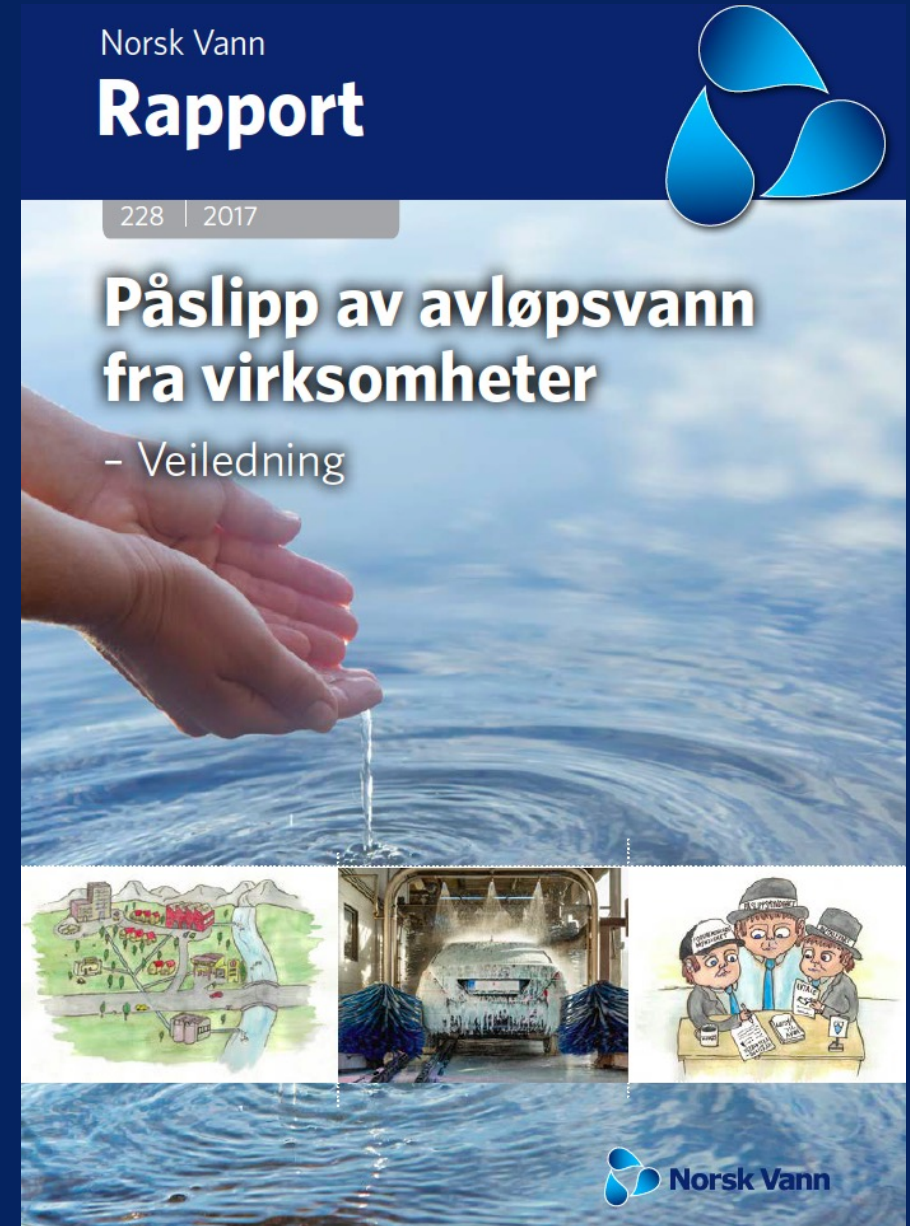
NIBIO har fått oppdrag fra LMD om å utrede P-regulering:

- minimumsandel gjenvunnet fosfor ved salg av fosforholdig gjødsel (dvs. et omsetningskrav).
- oppfølging av strategien for sirkulær økonomi (2021) – der regjeringen vil «greie ut verkemiddel for å auke attvinninga av fosfor, irekna eit omsetjingskrav for attvunne fosfor med sikte på redusert forureining».
- formål: etablere marked for gjenvunnet fosfor

Oppstrømsarbeid - kildekontroll

- Avløpet er en sårbar resipient!
- Kommunen kan – og bør stille krav til påslipp til avløpsnett
- Holdnings – og bevisstgjøringskampanjer (dovett, fettvett, Rydd skapet mm.)

Høring av gjødselvareforskrift og gjødselbrukforskrift

Prist for uttalelse
20. juni 2024

Publisert dato
20. mars 2024

DET KONGELIGE LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

DET KONGELIGE KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

DET KONGELIGE HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Høring ny gjødselvareforskrift

1. HØRING - FORSLAG TIL NY GJØDSELVAREFORSKRIFT

På vegne av Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og fiskeridepartementet sender Mattilsynet forr på høring. Ny gjødselvareforskrift omfatter produksjon og omsetning av gjødselvarer. Bruksregler for gjødselvarer som er på høring samtidig med denne forskriften. Ny gjødselvareforskrift har en rekke endringer fra gjeldende forr for trygg gjødselvareproduksjon, og er tilpasset de endringene som har vært i markedet med økt interesse for bruk i produksjonen. Vi inviterer alle til å gi sine innspill, merknader og spørsmål til forskriften. Høringen foregår samti ny [gjødselbrukforskrift](#), som koordineres av LMD.

2. Innledning

Hva trenger vi fra dere?

Vi ønsker innspill på innholdet i forskriften ut fra det som er relevant for dere.

I tillegg ønsker vi innspill om:

- noen av bestemmelsene er uklare eller vanskelig å forstå
- råvarelisten i vedlegg 1 er dekkende for mye brukte råvarer og råvarer med godt kunnskapsgrunnlag
- det er behov for andre overgangsordninger enn de som er med i forslaget.

Vi ber om at dere sorterer tilbakemeldingene kronologisk etter paragrafnummer.

Hva gjelder forslaget?

Forslaget gjelder regler for produksjon, import og omsetning av gjødselvarer av organiske opphav og visse uorganiske gjødselvarer.

Vi vil de første dagene etter utleggningen av høringen jobbe med å forbedre lesbarheten av dokumentet i høringsløsningen, da de ulike nivåene på overskrifter med mer i dokumentet ikke kom tydelig nok frem etter overføring til høringsløsningen.

Hvem gjelder forslaget for?

Forslaget gjelder alle virksomheter som importerer aktuelle gjødselvarer og råvarer. Videre gjelder forslaget de fleste virksomheter som

Høringsnotat med utkast til forskrift
20. mars 2024

Forslag til ny forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.
(gjødselbrukforskriften)

Norsk Vann inviterer til
digitalt høringsmøte om
gjødselvareforskriften onsdag
15 mai 2024 kl 09.00-10.30.

Påmelding til
arne.haarr@norsk vann.no